

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa S. sp. z o.o. w W.
przeciwko M. z siedzibą w W. (Belgia) i V. z siedzibą w L. (Wielka Brytania)
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 maja 2020 r.,
na skutek przedstawienia akt o sygn. XXVI GC (...) przez Sąd Okręgowy
w W. celem oznaczenia sądu właściwego do rozpoznania sprawy,

odmawia oznaczenia sądu.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wystąpił do Sądu Najwyższego o oznaczenie na podstawie art. 45 k.p.c. sądu właściwego miejscowo do rozpoznania sprawy z powództwa S. sp. z o.o. z siedzibą w W. przeciwko M. z siedzibą w W. (Belgia) oraz V. z siedzibą w L. o zapłatę odszkodowania.

Podstawa faktyczna powództwa oparta została na twierdzeniu, że powód prowadzi działalność handlową, w zakresie której pobiera od swych klientów płatności dokonywane kartami płatniczymi (w tym debetowymi i kredytowymi). W okresie objętym powództwem rozliczenia transakcji płatniczych za towary i usługi

powoda prowadzone były przez dwa podmioty - spółki prawa polskiego C. S.A. oraz R. S.A. Agenci rozliczeniowi nie mieli wpływu na wysokość opłat interchange, stanowiących część opłaty łącznej, która została narzucona pozwanemu na skutek zмовы cenowej pozwanych oraz banków działających w Polsce. Jako podstawę prawną powództwa odszkodowawczego powódka wskazała art. 415 k.c. w zw. z art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 21 kwietnia 2017 r. o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenia prawa konkurencji w związku ze stwierdzeniem działania w ramach zakazanego porozumienia zawartego pomiędzy pozwanymi, o którym mowa w art. 101 ust. 1 TFUE.

Sąd Najwyższy zważył:

Podstawą ustalenia jurysdykcji krajowej w sprawach cywilnych i handlowych są przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz.UE.L z 2012 r., Nr 351), który jest aktem prawnym o bezpośrednim zastosowaniu. Osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane przed sądy innego państwa członkowskiego tylko zgodnie z przepisami ustanowionymi w sekcjach 2-7 rozdziału II rozporządzenia (art. 5 ust. 1 rozp. (...)). Zarówno powód, jak i strona pozwana posiadają miejsce zamieszkania (równoznaczne z miejscem siedziby spółek handlowych w myśl art. 63 rozp. (...)) w państwach członkowskich. Reguła jurysdykcji ogólnej określa, że podmioty posiadające miejsce zamieszkania w państwie członkowskim mogą być pozywane przed sądy tego państwa (art. 4 ust. 1 rozp. (...)). Pozywanie przed sądy innego państwa członkowskiego jest możliwe tylko wtedy, gdy w sprawie wystąpią okoliczności uzasadniające jurysdykcję szczególną uregulowaną w sekcji 2 rozdziału II rozporządzenia. Osoba, mająca miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim przed sądy miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę (art. 7 pkt 2 rozp. (...)). W orzecznictwie wyjaśniono, że miejscem, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę jest również miejsce materializacji szkody (por. wyrok TSUE z dnia 3 kwietnia 2014 r., C-387/12; wyrok TSUE z dnia 22 stycznia 2015 r., C-441/13). Wątpliwości w niniejszej sprawie budzi okoliczność, że powód nigdy

nie uiszczają zawyżonych opłat interchange na rzecz pozwanych, lecz na rzecz innych podmiotów, z którymi łączyły go stosunki umowne. W wyroku TSUE z dnia 29 lipca 2019 r., C-451/18 przyjęto, że jednolite i ciągłe naruszenie prawa konkurencji pociąga za sobą odpowiedzialność solidarną jego sprawców, a pojęcie zawarte w art. 7 pkt 2 rozp. (...) obejmuje także miejsce, w którym ceny zostały zniekształcone w wyniku zмовы naruszającej art. 101 TFUE, nawet jeżeli powództwo zostało skierowane przeciwko uczestnikowi kartelu, z którym poszkodowany nie nawiązał stosunków umownych. Uwzględnienie tej wykładni prowadzi do wniosku, że rozpoznanie sprawy podlega jurysdykcji sądów polskich.

Niemniej nie można podzielić stanowiska wnioskującego Sądu, że w niniejszej sprawie, ze względu na brak możliwości ustalenia siedziby strony pozwanej na terytorium Polski, ma zastosowanie art. 45 k.p.c. W chwili stwierdzenia jurysdykcji sądów polskich, sąd właściwy rzeczowo i miejscowo powinien zostać ustalony na mocy odpowiednich przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. W tym akcie prawnym, podobnie zresztą jak w rozporządzeniu unijnym, przewidziano zarówno właściwość ogólną ustalaną wedle siedziby strony pozwanej, jak i właściwość przemienną - miejsca zdarzenia wywołującego szkodę (art. 35 k.p.c.). Zgodnie z uzasadnieniem wniosku o oznaczenie sądu właściwego *in fine*, Sąd Okręgowy stwierdził, że zdarzenie wywołujące szkodę wystąpiło w Polsce, może zatem samodzielnie ustalić miejsce i odpowiednio ocenić właściwość miejscową. Z tych przyczyn nie zachodzi przewidziana art. 45 k.p.c. przesłanka oznaczenia sądu właściwego.

Ubocznie podnieść należy, że językowa wykładnia art. 35 k.p.c. prowadzi do wniosku, że przepis ten dotyczy jedynie miejsca działania sprawcy szkody, nie miejsca materializacji jej skutku. Wykładnia językowa jest jedną z metod wykładni, a pierwszeństwo norm prawa europejskiego przed normami wywiedzionymi z ustaw krajowych, nakazuje dokonywać takiej wykładni systemowej, która nie będzie prowadzić do wewnętrznie sprzecznych wniosków. W myśl rozporządzenia (...) miejscem nastąpienia szkody może być zarówno miejsce jej wyrządzenia, jak i miejsce jej materializacji. Jeżeli do zastosowania przepisów Kodeksu postępowania cywilnego doszło na skutek zastosowania przepisów unijnych uwzględniających taką definicję, to powinna ona być uwzględniana również przy interpretacji art. 35

k.p.c., w szczególności jeżeli inne rodzaje wykładni prowadziłyby do wniosków wewnętrznie sprzecznych. W judykaturze przyjęto, że pojęcie miejsca zdarzenia powodującego szkodę w rozumieniu art. 7 pkt 2 rozp. (...) wskazuje bezpośrednio na krajowe sądy właściwe dla tego miejsca, z pominięciem konieczności zastosowania norm prawa krajowego regulującego właściwość miejscową w obrębie jurysdykcji określonej przepisami rozporządzenia (por. m.in. wyrok TSUE z dnia 3 kwietnia 2014 r., C-387/12; wyrok TSUE z dnia 22 stycznia 2015 r., C-441/13). Przepisy rozporządzenia wskazują ogólnie na właściwość sądów państwa członkowskiego określonego przez dany łącznik (por. np. art. 4 rozp. (...) - sądy państwa członkowskiego miejsca zamieszkania pozwanego; art. 7 pkt 6 rozp. (...) - sądy państwa członkowskiego siedziby trustu; art. 24 pkt 1 - sądy państwa członkowskiego, w którym nieruchomość jest położona), a dla jej określenia zastosowanie mają przepisy prawa krajowego o właściwości miejscowej, w tym przypadku odsyłające bezpośrednio do sądu opisanego miejsca. Zatem nawet gdyby

Sąd,

do którego wpłynęło powództwo powziął wątpliwość co do lokalizacji miejsca zdarzenia wywołującego szkodę w Polsce, to mógłby ją usunąć przy zastosowaniu przyjętych reguł wykładni prawa, ustalając tym samym właściwość miejscową według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

